

Projekt

z dnia 6 maja 2021 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU ZAWIERCIAŃSKIEGO**

z dnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026**

Na podstawie art. 12 ust. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920), w związku z art. 6 ust.3 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 218) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjąć *Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026* w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonaniem Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE na lata 2021 - 2026

Przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę.

Jest zatem rzeczą nieodzowną i nagłą, żeby każdy człowiek

dobrej woli zaangażował się w sprawę ratowania

i popierania wartości i potrzeb rodziny.

Jan Paweł II, Encyklika Familiaris consortio, 86

1. Wprowadzenie

Najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka jest rodzina, która kształtuje jego osobowość, przygotowuje go do życia w społeczeństwie. To rodzice są pierwszymi opiekunami zaspokajającymi potrzeby dziecka, w tym potrzebę bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku i uznania. Nie zawsze jednak powyższe staje się normą, w przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, łamane są reguły oraz normy społeczne, z kolei role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu. Rodzina, która miała być oparciem dla człowieka staje się źródłem traumatycznych doświadczeń i przeżyć. Co więcej, zamiast miłości i bezpieczeństwa, pojawia się ból, cierpienie, strach i niepewność. Gdy działania prowadzące do takiej sytuacji są zamierzone, naruszają prawa i dobra osobiste, narażają zdrowie życie członka rodziny, a w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, wtedy mówimy o przemoc domowej. Ustawa o przeciwdziałaniu przemoc w rodzinie w Art.2 ust.2 definiuje przemoc jako *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (t.j.członków rodziny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Przemoc może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, jest klasyfikowana do kategorii problemów społecznych o dużej szkodliwości społecznej. Dotychczasowe badania pokazują, że problem przemoc może występować w każdej rodzinie bez względu na sytuację materialną, kręgi kulturowe czy wyznania religijne.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026 to dokument określający działania w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów związanych z przemocą w rodzinie. Tworzy się go z uwagi na konieczność zaplanowania i realizacji specjalistycznego wsparcia społecznego, ukierunkowanego na promowanie działań profilaktycznych przeciwdziałających przemoc domowej, wspieranie osób doświadczających przemoc w rodzinie, pracę psychokorekcyjną i terapeutyczną z osobami stosującymi przemoc oraz doskonalenie kompetencji zawodowych służb i instytucji przeciwdziałających przemoc w rodzinie.

Niniejszy dokument zawiera podstawy prawne działań, charakterystykę problemu przemoc w rodzinie w powiecie zawierciańskim oraz zadania do zrealizowania. Celem nadrzędnym *Programu* jest zmniejszenie skali problemu przemoc w rodzinie, z kolei cele szczegółowe odnoszą się do następujących segmentów:

·profilaktycznych, które obejmują działania promocyjne w środowiskach lokalnych, podnoszące wiedzę mieszkańców na temat problemu przemoc w rodzinie, działania wzmacniające kompetencje rodzicielskie i prawidłowe relacje rodzinne

·interwencyjnych, których celem jest rozbudowa lokalnej oferty pomocy i wsparcia dla osób doznających przemoc w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony osób krzywdzonych

·terapeutycznych, mających na celu opracowanie i realizację terapeutycznych i psychoedukacyjnych działań skierowanych wobec osób doświadczających przemocy domowej oraz działań korekcyjno-edukacyjnych i terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

·kompetencyjnych, które podnoszą jakość i skuteczność działań osób i instytucji przeciwdziałających przemocy w rodzinie

Załącznikami do *Programu* są jego programy wykonawcze:

Załącznik nr 1: *Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie zawierciańskim na lata 2021 – 2026*

Załącznik nr 2: *Powiatowy program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 – 2026*

Załącznik nr 3: *Powiatowy program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 – 2026*

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026 będzie przebiegać wielopoziomowo, a jego czas realizacji określono na lata 2021-2026.

Założenia ramowe

Rzeczpospolita Polska, mając na uwadze doświadczenia międzynarodowe, także podjęła działania legislacyjne w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, czego wyrazem było uchwalenie w dniu 29 lipca 2005 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Preambuła do ustawy podkreśla, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Celem ustawy wyrażonym w preambule jest zwiększenie skuteczności działań zapobiegających przemocy w rodzinie oraz działań eliminujących tę przemoc. Podstawę prawną do opracowania *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026* stanowią następujące dokumenty:

·Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, zm. 2001 r. nr 28, poz. 319, zm. 2006 r. nr 200, poz. 1471, zm. 2009 r., nr 114, poz. 946.)

·Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.)

·Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” z dnia 13 września 2011r. (Dz. U. z 2011 r. nr 209, poz. 1245)

·Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.)

·Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021, przyjęty Uchwałą Nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021r.

·Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020, przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1359/351/IV/2014 z dnia 22 lipca 2014 roku

·Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030 +” przyjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr VI/24/1/2020

·Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030 uchwalona 16 listopada 2020 r. uchwałą nr VI/25/1/2020 przez Sejmik Województwa Śląskiego

·Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zawierciańskim na lata 2021–2026, przyjęta Uchwałą Rady Powiatu Zawierciańskiego z dnia 29 kwietnia 2021r.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r., jako ustawa zasadnicza, posiadająca najwyższą moc prawną, wskazuje w art. 18, że instytucja rodziny objęta jest szczególną ochroną i opieką. Państwo ma obowiązek uwzględniać jej dobro w swojej polityce społecznej, poprzez udzielanie pomocy rodzinom w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71). Nikt nie może być poddany okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu (art.40). *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* zapewnia każdemu obywatelowi nietykalność i wolność osobistą.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jako ustawa wiodąca, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców przemocy.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 i 4 do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Natomiast do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzoru formularzy „Niebieska Karta” reguluje procedurę czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wskazuje, iż pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać przy wykorzystaniu własnych zasobów, uprawnień i możliwości. Celem głównym *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie* jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce poprzez zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Dokument *Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie* odnosi się do funkcjonującego w regionie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, proponując działania skierowane do osób i podmiotów, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w województwie śląskim. Program zakłada, że interdyscyplinarny charakter tych oddziaływań, w tym możliwość tworzenia i wspierania sieci partnerstw służących rozwiązywaniu problemów społecznych z uwzględnieniem przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również zaangażowanie w jego realizację wielu osób i podmiotów, przyczyni się do zmniejszenia rozmiarów i skutków przemocy w rodzinie w województwie śląskim.

Jednym z obszarów priorytetowych *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020 +”* jest CEL STRATEGICZNY B „Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca” W działaniu tym wskazano cel operacyjny B.1 „Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych”. Cel ten zakłada m.in. podnoszenie kwalifikacji kadr i dostosowanie do aktualnych potrzeb systemu pomocy społecznej, aktywizacja osób z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie, podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym opieki wytchnieniowej nad osobami zależnymi.

Cel operacyjny: D.3. „Nowoczesna administracja publiczna” zakłada: wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym, rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju, poprawa bezpieczeństwa publicznego, w tym poprzez rozwój infrastruktury, wyposażenia służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne i powszechne oraz zapewnienie sprawnego systemu zarządzania kryzysowego, rozwój i integracja e-usług publicznych, rozwój umiejętności i kompetencji pracowników administracji publicznej.

Misją *Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2021-2026* jest stworzenie miejsca godnego i bezpiecznego dla życia mieszkańcom, poprzez realizację polityki społecznej odpowiadającej na potrzeby lokalne.

PRIORYTET 2 *Strategii* odnosi się do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu poprzez realizację programów profilaktycznych i prewencyjnych, promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia, efektywne działanie służb mundurowych itp. PRIORYTET 3 ukierunkowany jest na działania mające na celu wsparcie dziecka i rodziny tj. rozwój poradnictwa specjalistycznego, dostępność do usług specjalistycznych dla różnych grup odbiorców w tym rodzin w kryzysie, wychowanków pieczy zastępczej, osób zagrożonych przemocą domową itp.

Opis problemu

Przemoc w rodzinie jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów o wysokiej szkodliwości społecznej, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych interdyscyplinarnych i systemowych działań prewencyjnych i profilaktycznych. Badanie pn. „Ogólnopolska diagnoza infrastruktury wsparcia osób doznających przemocy oraz ocena efektywności i skuteczności stosowanych form pomocy” zrealizowane w 2017r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wskazało mocne i słabe strony funkcjonującej infrastruktury wsparcia. Za mocne strony systemu uznano: dużą liczbę i różnorodność placówek wspierających osoby doznające przemocy, w szczególności

w większych ośrodkach miejskich, różnorodność form oferowanej pomocy, wzrost zaufania osób doznających przemocy do instytucji wspierających, pozytywne oddziaływanie procedury „Niebieska Karta” na życie osób doznających przemocy, dostępność informacji na temat oferowanych form pomocy dla osób doznających przemocy, indywidualne podejście do każdej osoby doznającej przemocy, zwiększającą się liczbę programów i projektów pomocowych, możliwość wykorzystania różnorodnych kanałów informacyjnych oraz realizowanie działań interwencyjnych i profilaktycznych. Badanie wskazywało również obszary wymagające poprawy, np. słabo rozwiniętą infrastrukturę wsparcia dla osób doznających przemocy w małych miejscowościach i na obszarach wiejskich, niewystarczającą liczbę miejsc noclegowych, zbyt długi czas oczekiwania na niektóre formy pomocy, np. pomoc prawną, braki kadrowe, czasowe i finansowe w instytucjach wspierających osoby doznające przemocy, a także negatywne nastawienie osób doznających

przemocy do zmiany swojej sytuacji życiowej oraz niechęć osób doznających przemocy do zgłaszania problemu. Liczba placówek występujących w danej miejscowości jest skorelowana z jej wielkością – im większa miejscowość, tym większa dostępność placówek wsparcia. Największą dostępnością charakteryzowały się punkty konsultacyjne dla osób doznających przemocy, stanowiące blisko 2/3 infrastruktury wsparcia na terenie całego kraju. Badanie pokazało również, że dużą dostępnością cieszą się również ośrodki interwencji kryzysowej. Wśród innych placówek zapewniających wsparcie osobom doznającym przemocy w rodzinie znalazły się specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, jak również domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Należy wskazać, że osoby doznające przemocy chętnie korzystały z usług oferowanych przez wymienione placówki i wysoko oceniały zasadność oraz skuteczność ich funkcjonowania. Badania pokazały również, że dużą rolę w przeciwdziałaniu przemocy odgrywają działania profilaktyczne (edukacyjne, informacyjno-promocyjne) oraz interwencyjne.

Badanie dotyczące oceny skuteczności funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia przeprowadzone w 2019r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie” pokazało, iż wysoko oceniane jest interdyscyplinarne podejście w zakresie pomocy udzielanej osobom krzywdzonym. Pozytywnie oceniana jest praca zespołów interdyscyplinarnych oraz współpraca interdyscyplinarna na poziomie gmin, prowadzona w celu obejmowania kompleksowym wsparciem osób doświadczających przemocy w rodzinie. Badania pokazały, że procedura „Niebieska Karta” jest podstawowym narzędziem, wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy w rodzinie. Opinię o jej wysokiej skuteczności oraz o tym, że zwykle problem przemocy w rodzinie zostaje dzięki niej rozwiązany, potwierdziło 40% respondentów. Natomiast większy odsetek – 43% ankietowanych uznało, że procedura „Niebieska Karta” jest częściowo skuteczna, tzn. problem zwykle zostaje rozwiązany w części. Sygnalizującym ważną kwestię problemową pozostaje na pewno najczęściej wskazywany przez badanych okres, przez jaki zmagali się oni z problemem przemocy w rodzinie, zanim wszczęto w ich przypadku procedurę „Niebieska Karta” - aż 58% z nich przyznaje, że

okres ten trwał więcej niż 2 lata. Dodatkowo, w kontekście działania procedury „Niebieska Karta”, warto wskazać, iż osoby nią objęte oceniają, że w największym stopniu zaangażowani w podejmowanie działań w jej ramach pozostają przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz Policji (odpowiednio 81% oraz 78% respondentów, wobec których prowadzono procedurę

„Niebieska Karta”, wskazało te dwie instytucje jako najbardziej zaangażowane). Pokrywa się to z opiniami samych pracowników badanych podmiotów, którzy również uznają te dwie instytucje za najbardziej zaangażowane w prowadzenie procedury „Niebieska Karta”.

Badanie pn. „Skuteczność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” zrealizowane w 2019r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pokazało, że programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie oceniane są jako skuteczne przez osoby prowadzące programy. Członkowie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych również w większości oceniali programy jako skuteczne. Dlatego rekomenduje się dalszy rozwój i upowszechnianie realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie jako jednej z podstawowych form wsparcia rodziny doświadczającej przemocy. Zasadne jest

również podjęcie działań zmierzających do zapewnienia ciągłości realizacji programów, aby maksymalnie skrócić okres oczekiwania na udział w programie.

„Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie”- badanie zrealizowane w 2019r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej pokazało, że zwiększa się świadomość Polaków na temat problemu przemocy w rodzinie, jak i mechanizmów doznawania przemocy.

W literaturze opisującej przemoc w rodzinie odnajdujemy definicję: przez pojęcie przemocy w rodzinie rozumie się wszelkie i nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnej relacji[#]. Ważne jest podkreślenie, że jest to intencjonalne i zamierzone działanie ze strony sprawcy na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych.

Najczęściej spotykany w literaturze przedmiotu podział obejmuje:

· **przemoc fizyczną** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej

· **przemoc psychiczną** – są to umyślne działania wykorzystujące mechanizmy procesów psychologicznych, związane z naruszeniem godności osobistej; powodują zachwianie własnej wartości, pojawienie się u ofiary stanów lękowych i nerwicowych

· **przemoc seksualną** – są to działania polegające na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy

· **przemoc ekonomiczną** – to działania prowadzące do całkowitego uzależnienia ofiary od sprawcy; opisywana zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę[#];

· **zaniedbanie** – niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych członków rodziny, narażanie ich na głód, niedożywienie, brak opieki, pozostawianie w niewłaściwych warunkach lokalowych i bytowych

2. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w powiecie zawierciańskim

W analizę problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu zawierciańskiego zaangażowane są różne instytucje: sądy, prokuratura, ośrodki pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne, policja, poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Dane zebrane przez w/w instytucje pozwalają zdiagnozować i poznać skalę problemu przemocy domowej w powiecie.

Tabela 1. Liczba spraw w powiecie zawierciańskim oraz liczba osób skazanych z art. 207 KK

Rok	2018	2019	2020
Liczba spraw, dot. znęcania się psychicznego lub fizycznego z art. 207 KK*	57	63	50
Liczba spraw zakończonych wyrokiem skazującym z art. 207 KK	39	48	46
W tym:			

Na karę pozbawienia wolności	4	9	17
Na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem	2	26	19
W tym:			
Z obowiązkiem uczestnictwa w Programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1	0	0

Źródło: Dane Sądu Rejonowego w Zawierciu

* Liczba spraw które wpłynęły w danym roku

Tabela 2. Ilość przestępstw związanych z przemocą w powiecie zawierciańskim w latach 2018 - 2020

Rok Sprawy	2018			2019			2020		
	Wpływ	Akt oskarżenia	Wniosek 335 par. 1 kpk	Wpływ	Akt oskarżenia	Wniosek 335 par. 1 kpk	Wpływ	Akt oskarżenia	Wniosek 335 par. 1 kpk
Znęcanie się psychiczne lub fizyczne (art. 207 kk)	125	35	3	330	85	20	305	67	8
Zmuszanie innej osoby do określonego zachowania za pomocą groźby lub przemocą (art. 191 kk)	5	2	0	16	3	-	9	1	-
Spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu człowieka (art. 156 kk)	1	0	0	9	3	-	5	-	-
Pozbawienie człowieka wolności (art. 189 kk)	0	0	0	3	1	-	2	-	-
Pedofilia (art. 200 kk)	4	1	0	22	7	1	10	3	-
Kazirodztwo (art. 201 kk)	2	1	0	1	-	-	-	-	-
Porzucenie osoby małoletniej lub nieporadnej (art. 210 kk)	1	0	0	2	-	-	-	-	-
Uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli opiekuna (art. 211 kk)	3	0	0	7	-	-	10	1	-
Zgwałcenie (art. 197 kk)	1	0	0	21	3	-	16	-	-
Groźby popełnienia przestępstwa na szkodę osoby najbliższej lub	29	8	3	62	9	-	46	9	1

samej pokrzywdzonej (art. 190 kk)									
Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia na okres powyżej 7 dni, gdy osobą pokrzywdzoną jest osoba najbliższa (art. 157 kk)	28	15	2	52	21	5	54	21	1
Liczba spraw skierowanych do Sądu Rejonowego w Zawierciu z wnioskiem o wydanie zarządzeń pieczy	3	-	-	-	-	1	-	-	6
RAZEM	202	62	8	525	132	27	457	102	16

Źródło: dane Prokuratury Rejonowej w Zawierciu

Materiały z Sądu Rejonowego w Zawierciu wskazują, iż w powiecie zawierciańskim problem przemocy w rodzinie nadal istnieje. Na przestrzeni kilku lat można zauważyć utrzymujący się poziom liczby spraw dot. znęcania się psychicznego lub fizycznego, jak również zasądzonych wyroków skazujących. Niestety pozyskane dane pokazują, że nadal sądy w prawomocnych wyrokach nie zobowiązują sprawców przemocy do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych.

W 2018r. w Prokuraturze Rejonowej w Zawierciu rozpatrzono 202 sprawy związane z przemocą, w tym 125 dotyczących znęcania się psychicznego i fizycznego nad rodziną. Natomiast w latach 2019 – 2020 w Prokuraturze Rejonowej w Zawierciu i Prokuraturze Rejonowej w Myszkowie rozpatrzono łącznie 982 spraw związanych z przemocą, w tym 635 dotyczących wyłącznie znęcania się psychicznego i fizycznego nad rodziną. Należy zaznaczyć, iż przedstawione dane za lata 2018 – 2020 ukazują, że problem przemocy, pomimo podejmowanych działań jest nadal obecny w rodzinach.

Skalę i charakter przemocy domowej w powiecie zawierciańskim oddają także statystyki policyjne. Z danych dotyczących przeprowadzonych na przestrzeni lat 2018 - 2020 interwencji domowych wynika, że ich liczba ulega znacznym wahaniom. W roku 2020r. odnotowano spadek o 494 interwencji w porównaniu do 2018r. Ważnym podkreślenia jest fakt, iż pomimo spadku liczby interwencji wzrasta liczba interwencji domowych związanych z przemocą, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 3. Interwencje domowe Policji w powiecie zawierciańskim w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Interwencje domowe ogółem	2379	2113	1885
Interwencje domowe związane z przemocą	96	127	143

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu

Ponadto uzyskane dane wskazują, że nadal najczęściej to kobiety doświadczają przemocy, zauważalny jest spadek liczby mężczyzn i małoletnich doznających przemocy w rodzinie.

Tabela 4. Liczba osób doznających przemocy domowej w powiecie zawierciańskim w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba osób doznających przemocy domowej ogółem:	244	303	229
W tym			
kobiety	191	243	205
mężczyźni	26	31	15
małoletni do 18r.ż.	26	29	9

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu

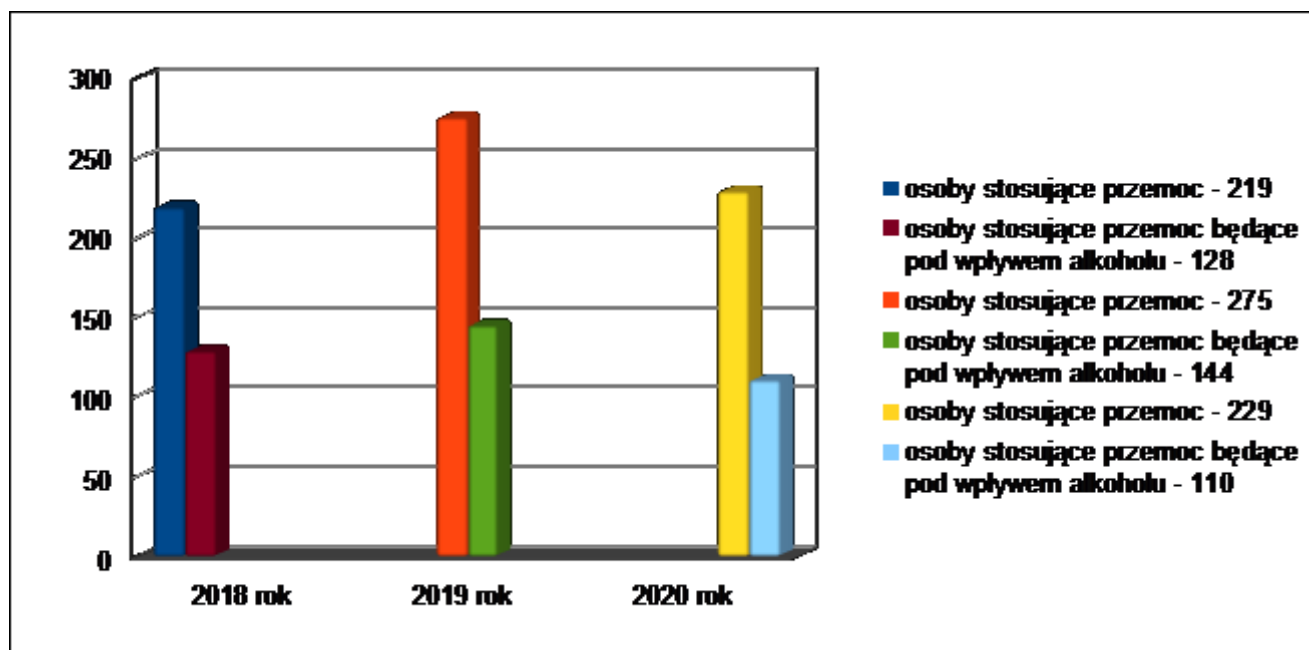
Dane dotyczące liczby osób stosujących przemoc domową w latach 2018 – 2020 przedstawia poniższe zestawienie (Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu):

Tabela 5. Liczba osób stosujących przemoc domową w powiecie zawierciańskim w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba osób stosujących przemoc domową	213	275	229
W tym			
kobiety	16	13	14
mężczyźni	197	260	215

Należy zaznaczyć, iż istotnym czynnikiem, który zwiększa ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez osoby stosujące przemoc.

Wykres nr 1 Ryzyko przemocy i nadużywania alkoholu



Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu

Z pozyskanych danych wynika, że na przestrzeni kilku lat nie zmienił się znacząco obraz osoby stosującej przemoc w rodzinie, którym w ok. 95% jest mężczyzna pod wpływem alkoholu oraz wizerunek osoby doznającej przemocy, którą zwykle jest kobieta. Biorąc pod uwagę znaczną liczbę sprawców przemocy domowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu corocznie realizuje Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie. W latach 2018 – 2019 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu realizowało po dwie edycje programu rocznie (w warunkach wolnościowych oraz w zakładzie karnym), natomiast w 2020r., z uwagi na stan epidemiczny w Polsce spowodowany COVID 19 zrealizowano jedną edycję.

Tabela 6. Realizacja Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Rok	Liczba osób uczestniczących w Programie	Liczba osób, które ukończyły Program
2018	35	23
2019	40	23
2020	16	9

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu

Przeprowadzając analizę problemu przemocy w powiecie zawierciańskim oraz podejmując próbę określenia zasobów i potrzeb w tym zakresie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu skierowało do ośrodków pomocy społecznej zapytanie dotyczące realizacji zadań wynikających z art. 6 ust. 2 Ustawy

o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie. Ponadto ośrodki pomocy społecznej przekazały dane liczbowe, dotyczące ilości środowisk objętych poradnictwem specjalistycznym, tj. socjalnym, prawnym i psychologicznym, z powodu występowania przemocy w rodzinie w latach 2018 - 2020, a także ilość interwencji.

Z przekazanych informacji wynika, że gminy powiatu zawierciańskiego, realizują gminne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W poniższej tabeli przedstawiona została liczba interwencji z podziałem na gminy powiatu, wynikających z występowania zjawiska przemocy, a ogólne sumy w poszczególnych latach wskazują na wzrost podjętych działań w tym zakresie.

Tabela 7. Ilość interwencji w związku z występowaniem przemocy w rodzinie wg gmin w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
G m i n a			
Irządze	0	4	1
Kroczyce	7	1	2
Łazy	33	5	7
Ogrodzieniec	13	17	16
Pilica	2	20	17
Poręba	17	0	0
Szczekociny	0	0	0
Włodowice	0	0	0
Zawiercie	82	21	9
Żarnowiec	0	0	0
Ogółem	154	68	52

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z powiatu zawierciańskiego

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa Procedurę „Niebieskiej Karty” jako ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez różne instytucje, m.in. pomoc społeczną, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policję, oświatę ochronę zdrowia oraz inne organizacje wspierające rodzinę, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Obowiązująca procedura ma na uwadze skuteczność podejmowanych działań i dobro osób dotkniętych przemocą.

Tabela 8. Realizacja procedury „Niebieska Karta” w powiecie zawierciańskim w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych	49	94	62
Liczba spotkań grup roboczych	910	1086	623

Liczba prowadzonych Niebieskich Kart	273	347	251
--------------------------------------	-----	-----	-----

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu zawierciańskiego

Przeprowadzona analiza stanu realizacji zadań własnych gmin w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie stanowi jednocześnie źródło wiedzy o zasobach w tej sferze. Dlatego też skonstruowane zostało zapytanie dot. działań Zespołów Interdyscyplinarnych. Według zebranych informacji w każdej gminie powiatu zawierciańskiego odbywały się spotkania członków Zespołów Interdyscyplinarnych. Analizując problem przemocy domowej oraz biorąc pod uwagę ścisłą współpracę służb pomocowych na przestrzeni omawianych lat, liczba uruchomionych przez Komendę Powiatową Policji w Zawierciu procedur „Niebieska Karta” w latach 2018 – 2020 utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 9. Liczba założonych Niebieskich Kart przez Policję w latach 2018 - 2020

Rok	2018	2019	2020
Ilość założonych „Niebieskich Kart”	214	273	229

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu

Przekazane dane o ilości środowisk objętych poradnictwem specjalistycznym przez gminy w powiecie zawierciańskim za lata 2018 -2020 w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wskazują na zapotrzebowanie na poszczególne formy pomocy.

Tabela 10. Poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzone przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim w latach 2018 - 2020								
R o k								
2018			2019			2020		
p o r a d n i c t w o								
psychologiczn e	prawn e	socjaln e	psychologiczn e	prawn e	socjaln e	psychologiczn e	prawn e	socjaln e
328	63	289	104	36	223	85	20	256

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu zawierciańskiego

Nadmienić należy jednak, że realizacja tego zadania rozkłada się nierównomiernie w różnych gminach, z uwagi na liczbę mieszkańców, a tym samym osób korzystających ze wsparcia specjalistycznego. Największą ilość udzielanego poradnictwa specjalistycznego wykazał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawierciu, z kolei na terenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Irządzach w latach 2019-2020 nie wykazano osób korzystających z powyższych form wsparcia.

Działania na rzecz rodzin zagrożonych bądź też dotkniętych przemocą w rodzinie wdraża i podejmuje także Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zawierciu.

Do zadań własnych powiatu należy prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, ośrodków interwencji kryzysowej i zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej. W strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu funkcjonuje od 1 marca 2018 r. zgodnie z uchwałą Nr XLVII/417/18 z dnia 25 stycznia 2018r. Rady Powiatu Zawierciańskiego Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Ośrodek realizuje zadania zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej i Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ośrodek świadczy pomoc psychologiczną, prawną, socjalną oraz w formie schronienia w mieszkaniu hostelowym osobom, które znalazły się w sytuacji kryzysowej na skutek: zdarzenia losowego, sytuacji rodzinnej lub trudnych przeżyć osobistych, w tym również doznającym przemocy w rodzinie. W hostelu, którym dysponuje Ośrodek może zostać zakwaterowanych jednocześnie 6 osób.

Tabela 11. Zestawienie danych Ośrodka Interwencji Kryzysowej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie za lata 2018 - 2020

L.p	Forma pomocy osobom w kryzysie	Liczba udzielonych porad / pomocy								
		2018			2019			2020		
		K	M	DZ	K	M	DZ	K	M	DZ
1	Poradnictwo psychologiczne	463	144	103	358	116	29	478	124	61
2	Poradnictwo prawne	128	41	0	120	35	0	61	23	0
3	Poradnictwo socjalne	51	5	0	59	9	0	18	4	0
4	Schronienie doraźne (kilka godzin)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Schronienie tymczasowe (do 3 m-cy)	4	0	7	6	0	4	2	1	4
X	Ogółem	646	190	110	543	160	33	559	152	65

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu

3. Analiza SWOT

Dane liczbowe z instytucji pomocowych powiatu sugerują, że skala problemu przemocy domowej jest nadal znacząca. Nadmienić należy, że umieszczona w dokumencie statystyka dotyczy rodzin, w których ujawniono ten problem. Nie mówią one natomiast o osobach, które z różnych przyczyn, jak brak wiary we własne siły, uwikłanie w mechanizmy przemocowe i obronne, brak wiedzy, poczucie bezradności życiowej, nie były w stanie przeciwstawić się temu zjawisku.

Przy analizie zasobów należy zwrócić uwagę na określenie mocnych i słabych stron oraz zagrożeń i szans, w oparciu o które będzie można określić cele i konkretne działania w programie.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> - zmalała liczba <i>Niebieskich Kart</i> zakładanych w powiecie - dobre rozeznanie sytuacji rodzin z problemami przemocy - profesjonalizacja kadr - aktywnie realizowane programy wsparcia rodziny przez lokalne jednostki - realizowane programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, współpraca z gminami w tym zakresie - specjalistyczne i kryzysowe wsparcie realizowane w powiecie na rzecz rodzin - mieszkania chronione w powiecie do dyspozycji rodzin w kryzysie - dobra współpraca interdyscyplinarna - wsparcie rodzin ze strony organizacji pozarządowych - poradnictwo specjalistyczne: psychologiczne, prawne, socjalne, rodzinne, interwencja kryzysowa - działania edukacyjno – informacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. - coraz bardziej skuteczna instytucja wsparcia rodziny w formie asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> - nadal znacząca jest ilość interwencji domowych i zatrzymań, ale problemem jest brak oficjalnych zgłoszeń lub wycofywanie się ofiar po interwencji Policji, niezgłaszanie formalnego wniosku o ściganie i o ukaranie sprawcy - znaczna liczba interwencji ma związek z nadużywaniem alkoholu - utrzymujące się przyczyny dysfunkcyjności rodzin: uzależnienia, przemoc, bezradność, przestępczość, niepełnosprawność, samotne rodzicielstwo, niewydolność ekonomiczna rodziny, migracje zarobkowe - potrzeba efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i ośrodkami ze wszystkich gmin powiatu w zakresie wdrażania skutecznych form pomocy i programów wsparcia dla osób i rodzin z problemem przemocy - niewielka liczba sprawców jest kierowana do programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych przez właściwe sądy - niepełna diagnoza w obszarze zjawiska przemocy w rodzinie oraz potrzeb małoletnich dzieci dotkniętych taką przemocą - ograniczony dostęp do usług profilaktycznych skierowanych do dzieci z rodzin zagrożonych przemocą - utrzymujące się jeszcze stereotypy dotyczące przemocy w rodzinie funkcjonujące w społeczeństwie oraz tolerancja społeczeństwa.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wdrażane rozwiązania systemowe - systematycznie realizowane programy ochrony ofiar przestępstw, programy wsparcia - zwiększanie skuteczności działań w obszarze przemocy w rodzinie - prowadzone kampanie społeczne – przełamujące tolerancję dla form przemocy domowej - systematycznie realizowane i wdrażane programy profilaktyczne i psychoedukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych - wspieranie działań edukacyjnych, w ramach współpracy pomiędzy instytucjami, mających na celu podniesienie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak środków na realizację form ochrony ofiar, niesystematyczność działań - niewdrażanie rozwiązań systemowych - różnorodność form przemocy, współwystępowanie innych dysfunkcji (np. alkoholizm, zaburzenia psychiczne) - niespójność procedur reagowania kluczowych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - zagrożenie i zwiększone ryzyko wypalenia zawodowego wśród profesjonalistów pracujących w tym obszarze - istniejące negatywne wzorce zachowań społecznych oraz poczucie bezkarności u osób dopuszczających się przemocy - rosnąca liczba dzieci i młodzieży zagrożonych zaburzeniami psychicznymi. -stała i poszerzająca się grupa członków rodzin z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnościami

4. Wnioski i rekomendacje:

Z pozyskanych danych wynika, że skala problemu przemocy w rodzinach w powiecie zawierciańskim jest nadal znacząca, obejmuje wszystkie kategorie przemocy.

Zmalały liczbę odbiorców działań:

- zmalała liczba założonych Niebieskich Kart
- zmalała liczba odbiorców wsparcia i poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego
- niska jest liczba osób kierowanych do programu dla osób stosujących przemoc domową
 - analiza pozyskanych danych wskazuje na potrzebę wzmocnienia współpracy interdyscyplinarnej na poziomie powiatu i z udziałem wszystkich gmin
 - istnieje potrzeba rozwijania działań informacyjnych i profilaktycznych z uwagi na malejącą liczbę bezpośrednich odbiorców w zestawieniu ze statystykami obrazującymi skalę problemu w powiecie
 - wskazane jest rozbudowanie lokalnej oferty pomocy i wsparcia tak, aby obejmowała wszystkie potencjalne grupy odbiorców
 - należy wzmocnić potencjał kadry specjalistów pracujących w obszarze profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - rekomendowane jest opracowanie i systematyczna realizacja powiatowych działań programowych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie
 - wskazane jest opracowanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na kolejną perspektywę czasową
 - rekomenduje się opracowanie i wdrożenie programu psychologiczno – terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie

5. Cele i kierunki działania

Zakres zadań do realizacji wynikających z *Programu* określa jego adresatów.

Adresaci *Programu*:

- osoby i rodziny doświadczające lub zagrożone przemocą domową
- świadkowie przemocy w rodzinie
- osoby stosujące przemoc w rodzinie
- przedstawiciele instytucji, służb i organizacji pozarządowych pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie
- społeczność lokalna powiatu zawierciańskiego

Cel strategiczny Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026:

Ograniczenie skali problemu przemocy w rodzinie w powiecie zawierciańskim, zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele operacyjne:

- 1.1 zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie
- 1.2 zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych/zagrożonych przemocą domową
- 1.3 zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, psychokorekcyjnych, edukacyjnych i terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
- 1.4 podniesienie poziomu świadomości społecznej wobec problemu przemocy w rodzinie poprzez działania profilaktyczne oraz informacyjno-edukacyjne;
- 1.5 usprawnienie współdziałania służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Kierunki działania do celów operacyjnych, wskaźniki:

Cel	Działania	Wskaźniki
-----	-----------	-----------

<p>1.1 zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie</p>	<p>stała współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, policją, sądem, prokuraturą, służbą zdrowia, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, placówkami oświatowymi i opiekuńczo - wychowawczymi, organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy rodzinie i przeciwdziałania przemocy domowej</p> <p>udział pracowników w zespołach interdyscyplinarnych oraz w pracach grup roboczych,</p> <p>zapewnienie bezpiecznego schronienia dla osób doznających przemocy domowej oraz ofiar wypadków losowych w tym wsparcia w formie mieszkania chronionego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość prac w zespołach interdyscyplinarnych - ilość działań w grupach roboczych - ilość podejmowanych we współpracy inicjatyw w obszarze ochrony ofiar przemocy - ilość osób otrzymujących wsparcie w formie mieszkania chronionego
<p>1.2 zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy i wsparcia dla osób dotkniętych/zagrożonych przemocą domową</p>	<p>prowadzenie poradnictwa, udzielanie wsparcia psychologicznego (terapia indywidualna i rodzinna) oraz pomocy prawnej i socjalnej osobom doznającym przemocy domowej,</p> <p>realizacja programów i projektów psychoedukacyjnych, profilaktycznych,</p> <p>prowadzenie interwencji kryzysowej,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość i zakres udzielonych form pomocy i specjalistycznego wsparcia - ilość i tematyka zrealizowanych programów i projektów profilaktycznych i psychoedukacyjnych/ilość uczestników - ilość działań z zakresu interwencji kryzysowej/ilość uczestników – odbiorców działań - liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, liczba uczestników - liczba grup wsparcia/ liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia
<p>1.3 zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych, psychokorekcyjnych, edukacyjnych i terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie</p>	<p>opracowanie i realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,</p> <p>stała współpraca z kuratorami zawodowymi, sądami, policją, ośrodkami pomocy społecznej, monitoring oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,</p> <p>opracowanie i wdrożenie programu oddziaływań terapeutycznych dla osób stosujących przemoc</p> <p>opracowanie i realizacja oddziaływań edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ilość uczestników programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie - ilość osób objętych monitoringiem ilość uczestników programów oddziaływań terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie ilość uczestników programów edukacyjnych i wspierających dla osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub program psychologiczno-terapeutyczny

	przemoc w rodzinie, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub program psychologiczno-terapeutyczny	
1.4 podniesienie poziomu świadomości społecznej wobec problemu przemocy w rodzinie poprzez działania profilaktyczne oraz informacyjno-edukacyjne	<p>upowszechnienie informacji o instytucjach i placówkach udzielających pomocy osobom pokrzywdzonym wskutek przemocy rodzinnej;</p> <p>podnoszenie kwalifikacji zawodowych przedstawicieli różnych podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,</p> <p>przygotowanie i realizacja kampanii społecznych,</p> <p>opracowanie i realizacja działań/programów profilaktycznych dla osób /rodzin zagrożonych, dotkniętych przemocą domową</p>	<p>- ilość i tematyka działań informacyjnych</p> <p>- ilość i tematyka szkoleń/ilość uczestników</p> <p>- ilość i tematyka zrealizowanych kampanii społecznych/ilość uczestników</p> <p>- ilość i tematyka działań profilaktycznych/programów profilaktycznych/ilość uczestników</p>
1.5 usprawnienie współdziałania służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<p>stała współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, policją, sądem, służbą zdrowia, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, placówkami oświatowymi i opiekuńczymi, organizacjami pozarządowymi działającymi w tej sferze - zaplanowanie i realizacja wspólnych działań na poziomie powiatu</p> <p>wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>- ilość, tematyka i zakres podjętych i zrealizowanych wspólnie działań/inicjatyw</p> <p>- doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej powiatu zawierciańskiego w obszarze profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie – ilość uczestników, tematyka</p>

Zakładane rezultaty

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026* doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym i dotkniętym przemocą domową poprzez:

- podniesienie świadomości społecznej mieszkańców powiatu zawierciańskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy
- rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób i rodzin zagrożonych bądź doświadczających przemocy

- zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym rozwój programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, programów psychologiczno-terapeutycznych, innych – uzupełniających korekcję i terapię osób stosujących przemoc w rodzinie
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących

Finansowanie Programu

Źródłami finansowania działań jest budżet samorządowy. Finansowanie uzależnione będzie od środków zaplanowanych w uchwale budżetowej na każdy kolejny rok. Możliwe jest finansowanie działań ze środków pozyskanych na realizację projektów i programów zgłaszanych we wnioskach grantowych, konkursowych, programach celowych.

6. Monitoring i ewaluacja

Program zakłada jego monitoring w czwartym kwartale 2023 oraz w czwartym kwartale 2026. Monitorowanie realizacji Programu będzie się odbywać przez sprawozdawczość dokonywaną

w oparciu o wskaźniki działań, która w szczególności dotyczyć będzie:

- instytucji pomagających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie
- form udzielanej pomocy osobom dotkniętym/zagrożonym przemocą w rodzinie
- form działań kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie

Na ewaluację *Programu* będzie się składać analiza rocznych sprawozdań z wykonywanych zadań w ramach programów wykonawczych oraz raporty z monitoringów.

7. Podsumowanie

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy stanowi strategię działań na lata 2021-2026, których cel odnosi się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy na terenie powiatu zawierciańskiego. *Program* zakłada zwiększenie oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie zakresu/tematyki szeroko rozumianej profilaktyki przemocy domowej.

Program w swoich zapisach obejmuje działania o charakterze:

- profilaktycznym i prewencyjnym
- informacyjnym i psychoedukacyjnym
- psychokorekcyjnym i terapeutycznym
- interwencyjnym

Szczegółowe działania *Programu* adresowane do kolejnych grup odbiorców opisują jego programy wykonawcze:

· *Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie zawierciańskim na lata 2021 – 2026*

· *Powiatowy program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 – 2026*

· *Powiatowy program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 – 2026*

Ze względu na interdyscyplinarny charakter *Programu* jego realizacja będzie odbywała się przez cały okres trwania *Programu* we współpracy z poszczególnymi gminami. Sposób spełnienia poszczególnych celów i działań zawartych w *Programie* jest dostosowany do konkretnych zadań, które zapewnią jego efektywność i skuteczność. Realizacja *Programu* przyczyni się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie. Treści zawarte w *Programie* mają elastyczny charakter, dzięki temu możliwe będzie realizowanie lokalnych programów dostosowanych do specyfiki potrzeb występujących na danym terenie.

8. Załączniki

Załącznik nr 1: *Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie zawierciańskim na lata 2021 – 2026*

Załącznik nr 2: *Powiatowy program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 – 2026*

Załącznik nr 3: *Powiatowy program psychologiczno – terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021 – 2026*

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba spraw w powiecie zawierciańskim oraz liczba osób skazanych z art. 207 KK

Tabela 2. Ilość przestępstw związanych z przemocą w powiecie zawierciańskim w latach 2018 – 2020

Tabela 3. Interwencje domowe Policji w powiecie zawierciańskim w latach 2018 – 2020

Tabela 4. Liczba osób doznających przemocy domowej w powiecie zawierciańskim w latach 2018 – 2020

Tabela 5. Liczba osób stosujących przemoc domową w powiecie zawierciańskim w latach 2018 – 2020

Tabela 6. Realizacja Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Tabela 7. Ilość interwencji w związku z występowaniem przemocy w rodzinie wg gmin w latach 2018 – 2020

Tabela 8. Realizacja procedury „Niebieska Karta” w powiecie zawierciańskim w latach 2018 – 2020

Tabela 9. Liczba założonych Niebieskich Kart przez Policję w latach 2018 - 2020

Tabela 10. Poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzone przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie zawierciańskim w latach 2018 – 2020

Tabela 11. Zestawienie danych Ośrodka Interwencji Kryzysowej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie za lata 2018 - 2020

Spis wykresów:

Wykres nr 1 Ryzyko przemocy i nadużywania alkoholu

Zawiercie, 2021r.

POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDRAŻANIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE NA LATA 2021 - 2026

1. Założenia programowe

Rodzina odgrywa ogromną rolę w życiu każdego człowieka. Do prawidłowego rozwoju dziecka niezbędna jest atmosfera akceptacji i miłości, właściwa opieka i ochrona, która zapewnić ma dziecku poczucie bezpieczeństwa.

Dzieci, które wzrastają wśród przemocy w domu, często są zapomnianymi ofiarami przemocy. Doznają jej nie tylko wtedy, gdy są zaniedbywane przez bliskich lub bezpośrednio doświadczają przemocy, ale także wtedy, gdy są jej świadkami[#]. Konsekwencje przemocy wobec dzieci mogą być drastyczne i trwałe. Zawsze niekorzystnie wpływają na rozwój dziecka.

Mając na uwadze fakt, iż dziecku i rodzinie doświadczającej przemocy należy się pomoc i wsparcie, został opracowany Powiatowy Program Profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie na lata 2021 - 2026 zgodnie z art. 6. ust. 3 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Obowiązkiem państwa oraz służb do tego wyznaczonych jest ochrona rodziny, w tym bezpieczeństwa dzieci w rodzinie, planowanie i realizacja systemowych działań temu służących uwzględniających potrzeby i specyfikę lokalnych uwarunkowań społeczno - kulturowych, czynników biosocjologicznych

Na potrzeby Powiatowego Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie dokonano diagnozy problemu przemocy na terenie powiatu zawierciańskiego, opierając się na danych za lata 2018 - 2020, otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu zawierciańskiego oraz Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu.

Tabela 1. Działania podejmowane przez Komendę Powiatową Policji w Zawierciu, w latach 2018 - 2020, w związku z przemocą w rodzinie

Rok	Interwencje domowe	Liczba założonych Niebieskich Kart	Liczba wszczętych postępowań z art. 207 kk
2018	2379	214	49
2019	2113	273	120
2020	1885	229	108

Źródło: Monitoring Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zawierciańskim na lata 2011-2020; dane Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu za 2020r.

Tabela 2. Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu na lata 2018 – 2020 dotyczące problemu przemocy w rodzinie

Rok	Liczba osób doznających przemocy domowej ogółem:	Liczba osób stosujących przemoc domową ogółem:	Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie będących pod wpływem alkoholu
2018	244 w tym: kobiet - 191 mężczyzn - 26 małoletnich – 26	213 w tym: kobiet - 16 mężczyzn - 197	125 w tym: kobiet - 8 mężczyzn - 117
2019	303 w tym: kobiet - 243 mężczyzn - 31 małoletnich- 29	275 w tym: kobiet - 13 mężczyzn - 260	144 w tym: kobiet - 4 mężczyzn - 138
2020	229	229	110

	w tym: kobiet - 205 mężczyzn - 15 małoletnich - 9	w tym: kobiet - 14 mężczyzn - 215	w tym: kobiet - 4 mężczyzn - 106
--	--	---	--

Źródło: Monitoring Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zawierciańskim na lata 2011-2020., dane Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu za 2020r.

Analiza powyżej zebranego materiału z Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu, wskazuje na zmienność skali występowania przemocy wobec małoletnich na przestrzeni kilku lat (w porównaniu do lat poprzednich dane za 2020r. wykazują tendencję spadkową – należy jednak uwzględnić sytuację epidemiologiczną w kraju spowodowaną Covid 19 i wynikające z niej ograniczenia)

Tabela 3. Dane statystyczne z ośrodków działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Rok	2018	2019	2020
Liczba osób objętych przez ośrodki pomocy społecznej pomocą z powodu przemocy w rodzinie	124	36	111
Liczba osób objętych działaniem Zespołów Interdyscyplinarnych	745	673	414
Liczba osób objętych pomocą w ramach Ośrodka Interwencji Kryzysowej (schronienie)	11	8	7

Źródło: Monitoring Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zawierciańskim na lata 2011-2020, dane ośrodków pomocy społecznej powiatu zawierciańskiego za 2020r, dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu - Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Przedstawione dane wskazują, iż przemoc domowa na terenie powiatu zawierciańskiego przyjmuje rozmiary, które warunkują konieczność zaplanowania i realizacji działań profilaktycznych i prewencyjnych. Na terenie powiatu zawierciańskiego funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne, których zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie, zagrożonych lub dotkniętych przemocą czy niewydolnych wychowawczo. Oddziaływania Zespołów ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia trudności. Do zadań Zespołów należy również zintegrowanie oddziaływań na rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie dzieci poprzez wyposażenie rodziców w umiejętności związane z prawidłowym pełnieniem roli rodzica i członka rodziny.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizuje Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Po upływie 3 miesięcy od jego zakończenia przeprowadzana jest ewaluacja, natomiast w okresie 3 lat po ukończeniu programu prowadzony jest monitoring osób uczestniczących w programie. W latach 2018 – 2019r. program Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu realizowało po 2 edycje programu rocznie. Pierwsza przeznaczona dla mieszkańców powiatu zawierciańskiego, natomiast druga przeznaczona była dla osadzonych w Zakładzie Karnym Oddział Ciągowice.

Tabela 4. Dane dotyczące Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2018 - 2020

Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie	2018	2019	2020
Liczba osób uczestniczących w programie	35	40	16
Liczba osób, które ukończyły program	23	23	9

Źródło: Monitoring Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zawierciańskim na lata 2011-2020, dane Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Zawiercie za 2020r.

Istnieje potrzeba wdrożenia w życie programu profilaktycznego, którego celem będzie udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych i/lub dotkniętych przemocą w rodzinie. Troskliwa, wspierająca siatka opiekuńcza ma możliwość osłabić wpływ przemocy na dziecko, dzięki której dzieci będą w stanie odbudować swoje poczucie wartości i wrażliwości i być chronione w rodzinie.

2. Adresaci programu

Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie jest kierowany w szczególności do:

- rodzin zagrożonych i dotkniętych problemem przemocy w rodzinie w powiecie zawierciańskim
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
- rodzin sprawujących pieczę zastępczą
- wychowanków pieczy zastępczej
- społeczności lokalnej powiatu zawierciańskiego
- instytucji zajmujących się pomocą rodzinie

3. Cele programowe

Cel główny:

Głównym celem *Programu* jest promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą w powiecie zawierciańskim, a w konsekwencji zapobieganie powielaniu niewłaściwych wzorców wychowawczych i profilaktyka przemocy domowej, przeciwdziałanie krzywdzeniu dzieci.

Cele operacyjne:

- rozwój specjalistycznych form pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie
- zwiększenie wiedzy mieszkańców o instytucjach pomocowych i możliwościach uzyskania wsparcia
- wzmacnianie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej
- podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą oraz na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie

Uwzględniając zaplanowane do realizacji cele, dla potrzeb *Programu* ich realizacja będzie obejmować działania ze wszystkich poziomów profilaktyki:

- profilaktykę uniwersalną
- profilaktykę selektywną
- profilaktykę wskazującą

4. Zaplanowane kierunki działań/wskaźniki

cel operacyjny	kierunki działań	wskaźniki
rozwój specjalistycznych form pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	zapewnienie specjalistycznej pomocy dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie	ilość i zakres zastosowanych form specjalistycznej pomocy/ilość uczestników
	prowadzenie indywidualnych lub grupowych konsultacji; innych indywidualnych i grupowych form pomocy i wsparcia dla dzieci i rodzin, w tym warsztatów podnoszących kompetencje	ilość konsultacji, ilość osób uczestniczących
		ilość i rodzaje realizowanych form specjalistycznej pomocy, analiza aktywności

	wychowawcze udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i wsparcia w sytuacji kryzysowej	i zaangażowania uczestników i realizatorów
zwiększenie wiedzy mieszkańców o instytucjach pomocowych i możliwościach uzyskania wsparcia	upowszechnienie informacji o instytucjach pomocowych w powiecie rozpowszechnianie materiałów promocyjnych i informacyjnych (broszurki, ulotki, plakaty, czasopisma i publikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, materiały umieszczane w mediach społecznościowych i z wykorzystaniem komunikacji zdalnej) udzielanie informacji o instytucjach, placówkach, organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku, rodzinie i przeciwdziałających przemocy	ilość materiałów informacyjnych, ich forma, treść, sposób publikacji, ilość potencjalnych odbiorców
wzmacnianie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej	propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej wspieranie rodzin we wzmacnianiu i odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania poprzez udzielanie ustawowej pomocy w tym pracę socjalną, poradnictwo rodzinne, poradnictwo prawne, poradnictwo psychologiczne	ilość i forma inicjatyw propagujących treści profilaktyczne i psychoedukacyjne ilość rodzin objętych wsparciem, rodzaje wsparcia/ ilość uczestników/odbiorców wsparcia w tym dzieci
podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą oraz na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie	spotkania tematyczne dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą oraz na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie organizowanie spotkań służących wymianie doświadczeń między instytucjami, prowadzenie dobrych praktyk oraz sprawny przepływ informacji.	ilość i rodzaj spotkań zakres tematyczny spotkań ilość zaplanowanych i wdrożonych wspólnych inicjatyw/wspólnych praktyk

5. Realizatorzy

Realizatorami Programu będą specjaliści Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu przy współpracy podmiotów, działających na rzecz pomocy rodzinie w powiecie zawierciańskim oraz przy współpracy placówek oświatowych i opiekuńczo - wychowawczych.

6. Zakładane rezultaty

Poprzez promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych, oczekuje się zmniejszenia skali problemu przemocy w rodzinie w powiecie zawierciańskim. Działania wykonywane w ramach *Programu* mają pomóc w:

- poprawie wydolności wychowawczej rodzin dotkniętych oraz zagrożonych przemocą domową
- wzmocnieniu rodziny w wypełnianiu swoich zadań, a tym samym poprawie warunków rozwoju dzieci i młodzieży
- zmianie postaw społecznych wobec problemu przemocy w rodzinie
- podniesieniu poziomu świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji na terenie powiatu zawierciańskiego
- wzroście wiedzy i kompetencji osób zaangażowanych w pracę z rodziną z zakresu problematyki przemocy domowej oraz prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich
- podniesienie jakości usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie w powiecie zawierciańskim

7. Monitoring i ewaluacja

Program zakłada jego monitoring w czwartym kwartale 2023 oraz w czwartym kwartale 2026r. poprzez analizę wskaźników:

- formy udzielonego wsparcia specjalistycznego dzieciom w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- formy rozpowszechniania informacji o instytucjach pomocowych;
- liczba i rodzaje podjętych inicjatyw mających na celu propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej
- liczba spotkań dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą.

Program pozostaje w ścisłej spójności z *Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026* i będzie wspólnie z nim monitorowany jako, że niektóre działania obu *Programów* są ze sobą zbieżne.

Ewaluacja ma na celu ocenę wartości *Programu*, a uzyskane informacje mogą być pomocne dla dalszego planowania działań i ewentualnego rozwoju *Programu*. Zaplanowano ewaluację on-going, czyli bieżącą, wykonywaną dla potrzeb programu i realizacji jego poszczególnych działań.

8. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą na lata 2021 – 2026 będą środki własne.

POWIATOWY PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE NA LATA 2021 - 2026

1. Założenia programowe

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 4 wskazuje na konieczność stosowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych. W art. 6 ust. 4 ustawy określono, że do zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Idea oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie wywodzi się z przekonania, że zachowania przemocowe w rodzinie są wyuczone i przejmowane z pokolenia na pokolenie. Istnieje możliwość korekty takich zachowań poprzez edukację niezbędną do uświadomienia sprawcy, że zachowania takie mają w istocie charakter przemocy wobec osoby najbliższej. Ukierunkowane są również na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc i mają na celu zmniejszenie ryzyka ponownego zranienia osób doznających przemocy jak również zwiększenie samokontroli i nauki konstruktywnych sposobów współżycia w rodzinie i społeczeństwie.

Programy korekcyjno – edukacyjne winny być realizowane w szczególności zgodnie z zapisami:

·Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2020r poz. 956 z późn.zm)

·Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. Nr 50, poz.259)

·*Załącznika nr 1, „Nakłady budżetu państwa na rok 2021 w związku z uchwaleniem Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021* przyjętego Uchwałą Rady Ministrów Nr 16 z dnia 11 lutego 2021 (M.P.z 2021 poz. 235) – do czasu jego obowiązywania

·Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm)

·Ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (tj. Dz.U. z 2020r, poz. 1444 z późn. zm.)

Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021 – 2026 stanowi Załącznik nr 2 do *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026*

2. Adresaci Programu

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie skierowane są w szczególności do:

·osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych, albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych,

·osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno - edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,

·osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym

·uczestnikami *Programu* mogą być również wszystkie osoby stosujące przemoc w rodzinie zgłaszające gotowość poddania się oddziaływaniom korekcyjno - edukacyjnym *Programu* niezależnie od działań prowadzonych przez instytucje pomocowe na terenie powiatu zawierciańskiego

3. Warunki uczestnictwa w Programie

uczestnikami *Programu* nie mogą być osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz z zaburzeniami osobowości pogranicznej, gdyż ich udział w programie mógłby tworzyć poważne przeszkody w realizacji zajęć edukacyjno - korekcyjnych

osobę stosującą przemoc w rodzinie, u której rozpoznano uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia

4. Zasady udziału w Programie

warunkiem uczestnictwa w *Programie* jest pomyślna kwalifikacja uczestnika, poprzedzona wstępną diagnozą cech osobistych istotnych w pracy korekcyjnej

podstawą udziału w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych jest zawarcie przez uczestnika kontraktu, który stanowi zbiór reguł, których uczestnik zgadza się przestrzegać i który potwierdza własnoręcznym podpisem

W ramach kontraktu uczestnik zobowiązuje się do:

- niestosowania przemocy, w szczególności wobec członków rodziny
- nienadużywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych, a w razie ich nadużycia podjęcia leczenia odwykowego
- poszanowania zasad współżycia społecznego
- regularnego uczestnictwa w zajęciach programu korekcyjno – edukacyjnego
- kontynuowania uczestnictwa w innych formach korekcyjno - edukacyjnych, w razie stwierdzenia takiej potrzeby przez prowadzących program

udział w zajęciach uczestnicy potwierdzają każdorazowo własnoręcznym podpisem na liście obecności, w przypadku zajęć indywidualnych również wymagane jest udokumentowanie ich odbycia poprzez złożenie podpisu na liście obecności

5. Cele programowe

Podstawowym celem każdego programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych jest powstrzymanie osoby stosującej przemoc przed dalszym jej stosowaniem wobec osoby najbliższej.

Cele programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych określono w *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno - edukacyjne* (Dz. U. Nr 50, poz. 259), wydanym na podstawie art. 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W §4 Rozporządzenia wskazano, że oddziaływania korekcyjno - edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy
- rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie
- uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy
- zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie
- zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy
- uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych

6. Realizatorzy

Realizatorem Powiatowego Programu Oddziaływań Korekcyjno – Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021 – 2026 jest Powiat Zawierciański, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu.

Realizacja Programu odbywa się w ścisłej współpracy z:

- ośrodkami pomocy społecznej
- Zespołami Interdyscyplinarnymi
- Policją
- sądami, kuratorami sądowymi
- prokuraturą

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne są prowadzone przez dwie osoby. Dopuszcza się poszerzenie grona specjalistów w zależności od omawianej tematyki na zajęciach.

Osoby wytypowane do prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych winny posiadać kwalifikacje zgodne z §9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno - edukacyjne (Dz.U. Nr 50, poz.259):

- 1) ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- 2) posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- 3) mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Prowadzący Program, po jego zakończeniu, są zobowiązani sporządzić „Diagnozę funkcjonowania społecznego i interpersonalnego uczestnika Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz sprawozdanie końcowe z jego realizacji.

7. Sposób realizacji Programu

· Powiatowy program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany będzie w okresie obowiązywania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026

· zajęcia będą prowadzone w systemie zamkniętym tj. w stałej grupie

· Program obejmuje spotkania grupowe z możliwością konsultacji/spotkań indywidualnych uzależnionych od potrzeb uczestników

· grupa korekcyjno - edukacyjna liczy nie więcej niż 15 osób, w uzasadnionych przypadkach liczba uczestników może być wyższa niż 15

· cykl zajęć obejmuje minimum 60 godzin, realizowanych systematycznie, z przerwami nie dłuższymi niż tydzień; od tej zasady możliwe są kilkudniowe odstępstwa wynikające z umiejscowienia w kalendarzu świąt i pozostałych dni wolnych od pracy lub innych obiektywnie wynikających i niemożliwych do przewidzenia okoliczności

· obligatoryjny poziom obecności na zajęciach niezbędny do ukończenia programu wynosi 80%

· udział uczestników w programie jest bezpłatny

8. Zawartość merytoryczna treści programowych

Ramowe treści programowe obejmują w szczególności:

· społeczno – kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy

- problemy władzy i kontroli w relacjach interpersonalnych
- planowanie i rozwijanie samokontroli
- uzależnienia i patologie społeczne
- obszary komunikacji interpersonalnej
- wzmacnianie pozytywnych standardów życia rodzinnego, rodzina jako wartość
- kategorie przemocy
- wpływ przemocy domowej na dzieci, ich rozwój i wychowanie
- szacunek i tolerancja dla domowników, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami
- możliwości podejmowania przez osobę stosującą przemoc różnych form oddziaływań terapeutycznych

Szczegółowa tematyka spotkań jest opracowywana przez osoby prowadzące program.

W razie potrzeb rekomenduje się realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi.

9. Monitoring i ewaluacja

- przeprowadzenie badania ankietowego wśród uczestników zakwalifikowanych do programu, przed rozpoczęciem programu oraz po zakończeniu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych

- monitorowanie sytuacji uczestników, którzy ukończyli program i ich rodzin przez okres 3 lat od zakończenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych, we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej, Policją oraz sądami, prokuraturą

10. Źródła finansowania Programu

Opracowanie i realizacja *Programu* jest zadaniem powiatu z zakresu administracji rządowej i jest finansowana z budżetu państwa.

POWIATOWY PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE NA LATA 2021 - 2026

1. Założenia programowe

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie są realizowane zgodnie z zapisami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Wojewoda Śląski, działając na podstawie art.7 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020, poz.218 ze zm.) w dniu 29 marca 2021 ustalił „Zalecenia dotyczące opracowania i realizacji programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego na rok 2021”

W *Zaleceniach* został określony podstawowy kierunek działań programowych, który ma prowadzić do zmiany wzorców zachowań.

Działania programowe winny być realizowane w szczególności zgodnie z zapisami:

·Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2020r poz. 956 z późn.zm)

·Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. Nr 50, poz.259)

·*Załącznika nr 1, „Nakłady budżetu państwa na rok 2021 w związku z uchwaleniem Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021* przyjętego Uchwałą Rady Ministrów Nr 16 z dnia 11 lutego 2021 (M.P.z 2021 poz. 235) – do czasu jego obowiązywania

·Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020r., poz. 1876 z późn. zm)

Powiatowy Program Oddziaływań Psychologiczno – Terapeutycznych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2021 – 2026 stanowi Załącznik nr 3 do *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2026*

2. Adresaci Programu

Oddziaływania psychologiczno – terapeutyczne adresowane do mieszkańców powiatu zawierciańskiego - osób stosujących przemoc w rodzinie skierowane są w szczególności do:

·osób, które ukończyły program korekcyjno - edukacyjny

·osób, które aktualnie biorą udział w programie korekcyjno – edukacyjnym (cykl jest w końcowej fazie realizacji oraz prowadzone są działania rekrutacyjne do programu psychologiczno-terapeutycznego) i z diagnozy dokonanej przez realizatora programu korekcyjno - edukacyjnego wynika takie wskazanie, a ze strony uczestnika gotowość do dalszej, pogłębionej pracy

·osoby, które nie uczestniczyły w programie korekcyjno - edukacyjnym, ale prezentują dużą gotowość i motywację do pracy nad korekcją/rozwojem własnego funkcjonowania w relacjach rodzinnych, np. w wyniku innych potwierdzonych stosownie kontaktów ze specjalistami (terapeutami, psychoterapeutami, innymi specjalistami)

3. Warunki uczestnictwa i zasady udziału w Programie

·uczestnikami programu psychologiczno-terapeutycznego mogą być osoby, które wcześniej ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, wyrażają chęć udziału, czego efektem może być utrwalenie zmian postaw i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych

·uczestnikami programu psychologiczno-terapeutycznego mogą być osoby stosujące przemoc w rodzinie zgłaszające się dobrowolnie lub kierowane przez podmioty i instytucje, np. ośrodki pomocy

społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie czy zespoły interdyscyplinarne prezentujące gotowość do pracy własnej oraz potwierdzą pracę z innymi specjalistami w obszarze korekcji swoich postaw i zachowań

·uczestnikami *Programu* nie mogą być osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz z zaburzeniami osobowości pogranicznej, gdyż ich udział w programie mógłby stworzyć poważne przeszkody w realizacji zajęć

·osobę stosującą przemoc w rodzinie, u której rozpoznano uzależnienie od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia

Rekrutacji dokonują:

- organizatorzy programu psychologiczno-terapeutycznego, na podobnych zasadach jak w programie korekcyjno-edukacyjnym, poprzez:

·rozsyłanie informacji do instytucji współpracujących: sądy, prokuratura, ośrodki pomocy społecznej, policja

·bieżącą współpracę z ww. podmiotami

·umieszczanie informacji na stronach internetowych, ulotkach, w materiałach informacyjnych i promocyjnych

- osoby prowadzące programy korekcyjno – edukacyjne i psychologiczno – terapeutyczne zwłaszcza spośród byłych i obecnych uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego

Warunkiem uczestnictwa w *Programie* jest pomyślna kwalifikacja uczestnika, poprzedzona wstępną diagnozą cech osobistych istotnych w pracy

Podstawą udziału w zajęciach jest zawarcie przez uczestnika kontraktu, stanowiącego zbiór reguł, których uczestnik zgadza się przestrzegać, co potwierdza własnoręcznym podpisem.

W ramach kontraktu uczestnik zobowiązuje się między innymi do:

- poszanowania zasad współżycia społecznego
- regularnego uczestnictwa w zajęciach programu
- aktywnej pracy własnej

Udział w zajęciach uczestnicy potwierdzają każdorazowo własnoręcznym podpisem na liście obecności.

4. Cele programowe

Oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu zmiany wzorców zachowań i mają prowadzić do kontroli własnych zachowań, zaakceptowania wzorców zachowań i relacji bez konieczności stosowania przemocy w rodzinie.

Celem priorytetowym *Programu* jest poprawa jakości życia rodzin z problemem przemocy domowej poprzez rozwijanie i utrwalanie kompetencji sprawców przemocy w zakresie komunikacji z osobami najbliższymi bez stosowania przemocy.

Cele operacyjne są uzależnione od diagnozy indywidualnych potrzeb uczestników *Programu*. W zależności od przyjętej koncepcji programu działań dla grupy lub dla indywidualnego uczestnika

oraz od dokonanej diagnozy sytuacji rodzinnej i życiowej uczestników, przykładowe szczegółowe cele mogą dotyczyć obszarów i kompetencji:

·zdobycia lub poszerzenia przez uczestników wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,

·utrwalenia wyuczonych pozytywnych zmian u osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny

·kształtowania umiejętności psychospołecznych (asertywności, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, radzenia sobie ze stresem, samokontroli)

·poszerzania samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów/wzorców funkcjonowania w relacjach rodzinnych

Realizacja programu przebiega w zależności od specyfiki uczestników, w tym szczególnie w zależności od:

- zdiagnozowanych czynników wpływających dotychczas i aktualnie na relacje w rodzinach uczestników
- poziomu samoświadomości i motywacji uczestników do pracy psychokorekcyjnej

Program może być realizowany w formie spotkań:

- indywidualnych
- relacji pary (małżeńskich/partnerskich)
- grupowych

W trakcie cyklu programowego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane naprzemiennie.

Powiatowy program oddziaływań psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany będzie w okresie obowiązywania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026.

Obligatoryjny poziom obecności na zajęciach niezbędny do ukończenia programu wynosi **80%**

Udział uczestników w programie jest bezpłatny.

Dokumentacja obejmuje w szczególności:

- założenia programowe edycji
- listy obecności
- wyrażenie zgody przez uczestnika na kontakt z partnerami i instytucjami
- dokumentację indywidualną: ogólne zapisy – dane informacyjno-diagnostyczne; tematyka spotkań, dokumentacja pracy własnej uczestnika

W razie potrzeb rekomenduje się realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych oddziaływaniami psychologiczno – terapeutycznymi.

7. Monitoring i ewaluacja

·podsumowanie na ostatnim spotkaniu, ewentualne przeprowadzenie badania ankietowego na zakończenie cyklu spotkań grupowych

- monitoring osoby/rodziny po zakończeniu programu – badanie skuteczności oddziaływań

8. Źródła finansowania Programu

Opracowanie i realizacja *Programu* jest finansowana z budżetu państwa.